EVROPSKÝ PARLAMENT

2004 *2009*

Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci

2008/2234(INI)

5. 2. 2009

NÁVRH ZPRÁVY

o problémech a perspektivách spojených s evropským občanstvím
(2008/2234(INI))

Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci

Zpravodajka: Urszula Gacek

PR_INI

OBSAH

Strana

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU 3

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o problémech a perspektivách spojených s evropským občanstvím (2008/2234(INI))

Evropský parlament,

– s ohledem na Listinu základních práv Evropské unie, a zejména na hlavu V této listiny s názvem „Občanská práva“,

– s ohledem na zprávu Komise nazvanou „Pátá zpráva o občanství Unie (1. května – 30. června 2007)“ (KOM(2008)0085),

– s ohledem na směrnici 2004/38/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států[1] (směrnice o volném pohybu),

– s ohledem na stanovisko Výboru regionů ze dne 9. října 2008 nazvané „Práva občanů: podpora základních práv a práv vyplývajících z evropského občanství“[2],

– s ohledem na článek 45 a čl. 112 odst. 2 jednacího řádu,

– s ohledem na zprávu Výboru pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci a stanoviska Výboru pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů, Výboru pro právní záležitosti, Výboru pro ústavní záležitosti a Výboru pro práva žen a rovnost pohlaví (A6-0000/2009),

A. vzhledem k tomu, že společný trh a hospodářská integrace se blíží skutečnému dokončení, zatímco právní základ pro občanství EU se stále vyvíjí,

B. vzhledem k tomu, že článek 17 Smlouvy o ES, zavedený Maastrichtskou smlouvou, stanoví, že „každá osoba, která má státní příslušnost členského státu, je občanem Unie“, přičemž tuto zásadu dále rozvinula Amsterodamská smlouva, jež stanoví, že „občanství Unie doplňuje státní příslušnost členského státu, ale nenahrazuje ji“,

C. vzhledem k tomu, že občanství EU doplňuje občanství členského státu a jako takové jeho udělení upravují svými zákony členské státy, přičemž tyto zákony se stát od státu liší,

D. vzhledem k tomu, že všichni občané EU mají právo volit a být voleni v obecních a evropských volbách v členském státě, v němž mají bydliště, za stejných podmínek jako občané tohoto státu,

E. vzhledem k tomu, že významným mimosoudním prostředkem dovolání se nápravy, který mají občané EU, je právo obrátit se na Petiční výbor a na evropského veřejného ochránce práv,

F. vzhledem k tomu, že rozšíření Evropské unie vedlo ke značnému nárůstu počtu občanů

[1] Úř. věst. L 158, 30.4.2004, s. 77.
[2] CdR 78/2008.

EU, jejichž bydliště se nachází mimo jejich členský stát původu,

1. vítá skutečnost, že Lisabonská smlouva umožňuje milionu občanů EU z různých členských států kolektivně vyzvat Komisi k předložení legislativních návrhů, a věří, že toto zákonné právo významně zvýší povědomí Evropanů o občanství EU; vyzývá Komisi, aby připravila transparentní a srozumitelné postupy pro uplatňování této „iniciativy občanů“, aby občané EU mohli účinně iniciovat právní předpisy bezprostředně po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost; i když doufá, že to nebude nutné, zdůrazňuje, že by Komise měla začlenit toto právo iniciativy do svých politik bez ohledu na to, jaký status bude Lisabonská smlouva nakonec mít;

2. je znepokojen špatným prováděním stávajících směrnic, jež způsobuje četné problémy, pokud jde o volný pohyb a další práva občanů EU, a žádá všechny strany, aby správně a úplně transponovaly a prováděly *acquis* Společenství;

3. vyzývá Komisi, aby v zájmu zlepšení komunikace s řadovými občany EU a zajištění široké dostupnosti revidovala program „Evropa pro občany“; konstatuje, že strukturální podpora poradních skupin typu „think-tank“ a výzkumných ústavů sídlících v Bruselu je sice důležitá, že však tyto organizace mají minimální podíl na informování jiných občanů než těch, kteří již informováni jsou; žádá Komisi, aby přesměrovala poskytování finančních prostředků na mimobruselské regionální a místní organizace občanské společnosti a aby v budoucnu zavedla programy podobné vysoce úspěšnému programu „Mládež v akci 2007–2013“, které by místním a regionálním orgánům samosprávy pomáhaly informovat obyvatele o jejich právech jakožto občanů EU;

4. vyzývá evropské univerzity, aby v rámci svých možností vynakládaly maximální finanční prostředky na zvýšení počtu studentů účastnících se výměn v rámci programu Erasmus;

5. vítá iniciativu Komise na podporu povědomí o nových pravidlech, jež zavádí směrnice o volném pohybu, včetně zveřejnění příručky k této směrnici, a žádá Komisi, aby zajistila volnou dostupnost těchto informací pro místní a regionální orgány, jež pro mnoho občanů představují prvotní zdroj informací, neboť k většině problémů a porušování práv občanů EU dochází na místní úrovni;

6. domnívá se, že v Evropské unii mají jedinečné postavení osoby bez státní příslušnosti, které mají trvalý pobyt v některém členském státě; je znepokojen tím, že některé členské státy kladou na tyto osoby neodůvodněné požadavky či požadavky, jež nemusí být nezbytné pro získání občanství; v této souvislosti vyzývá tyto členské státy, aby nalezly systematické a spravedlivé řešení, které bude vycházet z doporučení mezinárodních organizací;

7. připomíná členským státům, místním orgánům a přistěhovalcům, že všechny body Společných základních zásad Rady pro politiku v oblasti integrace přistěhovalců v Evropské unii[1] musí být uplatňovány rovnocenně;

8. připomíná členským státům a místním orgánům, že koncept občanství EU zahrnuje

[1] Dokument Rady 14615/04 ze dne 19. listopadu 2004.

zásadu nediskriminace mezi všemi občany EU, a nejen mezi občany nějakého určitého členského státu; naléhá na Komisi, aby pokročila ve své analýze situace osob migrujících v rámci EU a provedla vhodné kroky, jež zajistí, že tyto osoby budou mít opravdová práva občanů EU;

9. připomíná, že občanství EU obnáší nejen práva, ale i povinnosti; zejména zdůrazňuje povinnost dodržovat zákony státu, v němž má občan EU bydliště, a respektovat kulturu jiných lidí;

10. zdůrazňuje, že problémy plynoucí z nedostatečných jazykových či komunikačních schopností by se neměly využívat jako záminka pro odepření přístupu k sociálním právům, na která může mít daný jednotlivec nárok jakožto rezident členského státu, včetně práva na sociální dávky poskytované vnitrostátními či místními orgány;

11. vyzývá Komisi, aby prozkoumala roli a působení vnitrostátních služeb v oblasti sociální péče o děti s cílem zajistit dodržování zásad rovnosti a nediskriminace mezi občany EU; zdůrazňuje, že rodiče by měli mít dovoleno hovořit se svými dětmi v mateřském jazyce a že národnost či jazyk by neměly být využívány jako záminka pro to, aby byl rodičům odepřen přístup k jejich dětem;

12. opakuje svou výzvu určenou členským státům, aby dodržovaly právo občanů EU cestovat po EU s platným vnitrostátním průkazem totožnosti nebo cestovním pasem a aby tomuto pohybu nebránily z důvodu bezpečnosti ani z jiných důvodů, zejména v oblasti letecké a námořní dopravy;

13. vyzývá členské státy a místní orgány, aby přijaly další opatření k usnadnění pohybu občanů EU mezi členskými státy, zvláště pokud jde o praktické problémy, jako jsou např. převody registrace vozidel, uznávání osobního pojištění a pojištění vozidel vydaného v jiném členském státě, převody lékařských záznamů, jasná pravidla proplácení léčebných výloh, jež často nefungují tak, jak mají, navzdory úsilí o jejich harmonizaci na úrovni EU;

14. žádá Komisi, aby vyčlenila finanční prostředky na to, aby státní zaměstnanci na místní a regionální úrovni členských států, kteří řeší otázky týkající se osob migrujících v rámci EU, byli vyškoleni v základech práva ES, jež platí v oblasti jejich práce, a aby byla nápomocna státním správám při zodpovídání otázek týkajících se případných rozdílů a konfliktů mezi vnitrostátními právními předpisy a právem ES; v tomto ohledu vítá existenci on-line sítě pro řešení problémů vnitřního trhu SOLVIT, spravované Komisí, a žádá její další rozvinutí a podporu;

15. připomíná ustanovení směrnice o volném pohybu, jež dává občanům EU právo bydlet v jiném členském státě, pokud nepřiměřeně nezatěžují jeho systém sociálního zabezpečení; konstatuje však, že by členské státy měly dodržovat rozhodnutí Evropského soudního dvora[1], které poskytlo pro účely této směrnice výklad významu výrazu „dostatečné zdroje“;

[1] Např. C-424/98, *Komise v. Italská republika*, a C-184/99, *Grzelczyk*.

16. vyzývá Komisi, aby předložila návrhy dalších konsolidovaných a vyjasněných směrnic, které posílí volný pohyb a další práva občanů EU v jiných oblastech, včetně oblasti profesní mobility, přenositelnosti důchodů a sociálních práv a vzájemného uznávání diplomů a profesních kvalifikací;

17. vyjadřuje politování nad tím, že pouze malý počet z občanů EU, kteří mají bydliště v jiném než svém vlastním členském státě, využívá práva volit nebo být voleni v evropských a obecních volbách v místě svého bydliště; bere na vědomí praktické překážky, které potenciálním voličům příliš často brání ve výkonu svého práva; naléhá na Komisi, členské státy a místní orgány, aby zahájily účinné informační kampaně o volebních právech občanů EU a aby poskytovaly praktické rady, jak tato práva na místní úrovni uplatňovat;

18. konstatuje, že existuje značná nejednotnost, pokud jde o právo občanů EU, kteří mají bydliště v jiném než svém vlastním členském státě, volit ve volbách do národního parlamentu ve své zemi původu; vyjadřuje politování nad tím, že mnoho občanů EU je takto zbaveno volebního práva v zemi jejich původu i v zemi, kde mají bydliště; naléhá na členské státy, aby spolupracovaly s cílem umožnit voličům, kteří mají bydliště mimo svůj členský stát původu, plně uplatňovat svá volební práva v členském státě, kde mají bydliště, a to tak, že zařídí dostatečný počet volebních místností a usnadní registraci voličů;

19. připomíná, že podle článku 20 Smlouvy o ES mají občané EU na území třetí země, kde členský stát, jehož jsou státními příslušníky, nemá své zastoupení, právo na diplomatickou nebo konzulární ochranu kterýmkoli členským státem za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto státu, a zdůrazňuje principiální význam tohoto ustanovení, neboť jeho cílem je uznat vnější rozměr občanství Unie;

20. vyzývá členské státy, které tak dosud neučinily, aby otiskly článek 20 Smlouvy o ES do svých vnitrostátních cestovních pasů po boku vnitrostátních informací, jak to požaduje Barnierova zpráva a závěry Rady ze dne 15. června 2006; vyzývá Komisi, aby úřadům vydávajícím cestovní pasy ve všech členských státech poskytla brožuru, která bude obsahovat popis těchto práv a všeobecný náčrt opatření podporujících článek 20 Smlouvy o ES; žádá, aby se tato brožura distribuovala osobám, které si přijdou vyzvednout nové cestovní pasy;

21. vyzývá Komisi a Radu, aby přijaly další směrnice a jiná opatření na posílení *acquis* Společenství v oblasti diplomatické a konzulární ochrany a aby přijaly právně závazná pravidla pro uplatňování článku 20 Smlouvy o ES;

22. vítá skutečnost, že Komise ve svém sdělení ze dne 5. prosince 2007 o účinné konzulární ochraně ve třetích zemích: příspěvku Evropské unie (KOM(2007)0767) představila akční plán pro období 2007–2009; vyzývá členské státy a Komisi, aby dále uplatňovaly doporučení zelené knihy Komise ze dne 28. listopadu 2006 o diplomatické a konzulární ochraně občanů Unie ve třetích zemích (KOM(2006)0712) a doporučení usnesení Parlamentu ze dne 11. prosince 2007 o tomtéž tématu[1];

[1] Přijaté texty P6_TA(2007)0592.

23. žádá Unii, aby přijala další opatření na ochranu svých občanů ve třetích zemích, mimo jiné aby podnikla kroky, které zabrání tomu, aby byli občané EU vystaveni trestu smrti;

24. žádá Komisi, aby jménem členských států a občanů EU pokračovala v jednání o bezvízovém cestovním styku s třetími zeměmi; konstatuje nespravedlnost spočívající v tom, že někteří občané EU podléhají vízové povinnosti, zatímco jiní mohou cestovat v rámci vnitrostátních programů bezvízového styku;

25. domnívá se, že status petičního práva jakožto základního práva občanů EU by měl mít za následek přinejmenším to, že by Komise musela náležitě odůvodnit, proč nenásleduje doporučení Parlamentu;

26. vyzývá Radu a Komisi, aby v zájmu zefektivnění uplatňování práv všech občanů EU navázaly úzkou spolupráci s Petičním výborem Parlamentu a s evropským veřejným ochráncem práv;

27. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi a vládám a parlamentům členských států.